

Gemensamt ställningstagande om den framtida informationspolitiken

Finlands nästa produktivitetssprång sker genom data: bättre tjänster, effektivare förvaltning och nya möjligheter med artificiell intelligens

Vision: *Informationen inom den offentliga förvaltningen utgör ett nationellt kunskapskapital, vilket möjliggör smidiga, proaktiva och verkningsfulla tjänster i AI-tider samt stärker den offentliga förvaltningens produktivitet.*

I Finland ska de centrala informationsresurserna inom den offentliga förvaltningen utgöra en enhetlig och informationssäker nationell datainfrastruktur senast vid utgången av nästa regeringsperiod. De nationella lösningarna byggs upp med beaktande av dataskydd och informationssäkerhet.

När det befintliga kunskapskapitalet utnyttjas på bredare front ökar också produktiviteten. Enhetliga arbetssätt minskar det administrativa arbetet och frigör resurser för mer produktiv verksamhet. Myndigheter, kommuner, forskningsorganisationer och företag ska kunna hitta den information de behöver via kompatibla gränssnitt, användarvillkor och verksamhetsmodeller, oavsett vilken myndighet som har producerat informationen.

Våra ändringsförslag för att öka produktiviteten inom informationsanvändningen:

- **Vi ändrar lagstiftningen för att möjliggöra utnyttjande av information.** Regleringen bör möjliggöra datahantering även för andra ändamål än det ursprungliga användningsändamålet. Det måste bli enklare att flexibelt kombinera olika data, exempelvis för utveckling och prognostisering. Nationell reglering får inte vara strängare än EU-regleringen. Utöver reglering behövs en starkare gemensam styrning i fråga om tillämpningen av lagstiftningen och ett gemensamt åtagande att uppnå gemensamma mål. Förändringarna bör genomföras med hänsyn till dataskyddet, men samtidigt möjliggöra en ansvarsfull användning av data som gagnar samhället.
- **Vi skapar gemensamma lösningar för utnyttjandet av information.** Vi behöver gemensamma plattformslösningar så att inte varje organisation behöver bygga upp sin datakapacitet från grunden på egen hand. I praktiken kan detta innebära exempelvis gemensamma datareservoarer eller datakataloger där information inom en viss sektor samlas. Tredje parter, såsom företag, bör i tillämpliga delar ges tillgång till utvecklings- och testmiljöer. Det säkerställs att den gemensamma digitala grundinfrastrukturen inom den offentliga förvaltningen, såsom digitala plånbokslösningar, fungerar.

De viktigaste informationsresurserna i datainfrastrukturen identifieras. Tillgång till information möjliggörs via gränssnitt med harmoniserade arbetsätt och enhetliga, standardiserade data.

- **Vi förnyar finansieringsmodellerna** så att de styr utvecklingen för samutnyttjande av information samt gemensamma lösningar för dataanvändning. Finansieringsmodellen bör säkerställa finansieringsbasen för både underhåll av data och utvecklingsarbete. Priset på data får inte vara så högt att det hindrar en bred användning. Oanvänd information är enbart en kostnadsfaktor. Olika alternativ till finansieringsmodell bör utarbetas, och det alternativ som bäst uppmuntrar till användning av information bör väljas.
- **Vi fastställer gemensamma spelregler för information.** Den offentliga förvaltningen bör införa gemensamma informationsstrukturer, standarder och taxonomier. Dessa möjliggör en mer omfattande delning, integrering och jämförelse av information. Arbetet bör genomföras på ett nationellt samordnat sätt och med hänsyn till interoperabilitet på EU-nivå. Långsiktig finansiering bör säkerställas.

Nuläget: Informationen inom den offentlig förvaltningen är en underutnyttjad resurs

I en tid av ökande tryck på de offentliga finanserna har Finland inte råd att hålla information från den offentliga förvaltningen i separata silor. Den offentliga förvaltningen genererar stora mängder information av hög kvalitet, men den utnyttjas fortfarande på ett splittrat sätt. Hanteringen och underhållet av informationen sker i huvudsak inom de enskilda organisationerna, baserat på ansvarsfördelningen enligt lagstiftningen.

Finansieringsmodellerna kan leda till att organisationer främst ser informationen som en resurs för den egna verksamheten. Som en följd uppstår överlappande lösningar, svårigheter att kombinera data över organisationsgränserna och onödiga kostnader. Detta har skapat datasilor och en sämre kundupplevelse.

Ett brett och ansvarsfullt utnyttjande av data stärker Finlands konkurrenskraft och den offentliga sektorns produktivitet. Informationen som den offentliga förvaltningen upprätthåller bör utvecklas till en gemensam nationell resurs. Det förutsätter att gemensamma strukturer, spelregler och incitament införs vid sidan av organisationsspecifika lösningar. En gemensam informationsbas och interoperabel information möjliggör bättre tjänster för medborgare och företag. Förväntningarna på artificiell intelligens är orealistiskt höga om den underliggande informationsbasen inte först säkras.

Myndigheterna finansierar sin verksamhet genom avgifter som tas ut för data. Användare av data, såsom kommuner och forskare, anser att avgifterna i sin nuvarande form är för höga. Detta uppmuntrar inte till ett mer omfattande utnyttjande av informationen.

Undertecknare

Minna Karhunen, verkställande direktör, Finlands Kommunförbund rf

Päivi Happonen, generaldirektör, Riksarkivet

Mikko Kautto, verkställande direktör, Pensionsskyddscentralen

Minna Korkiakoski-Västi, verkställande direktör, Valfärdsområdesbolaget HYVIL

Kirsi Varhila, direktör, Fpa

Johanna Buchert, generaldirektör, Naturresursinstitutet

Markus Sovala, generaldirektör, Statistikcentralen

Jan Magnusson, tf. informationsöverdirektör, Institutet för hälsa och välfärd

Aki Kangasharju, verkställande direktör, Näringslivets forskningsinstitut ETLA

Markus Lahtinen, verkställande direktör, Pellervo ekonomisk forskning PTT

Mika Maliranta, direktör, Forskning om arbete och ekonomi LABORE

Beredare av ställningstagandet och kontaktpersoner som ger närmare upplysningar

Kommunförbundet: Elisa Kettunen, direktör, digitalisering och informationssamhället. E-post elisa.kettunen@kommunforbundet.fi och telefon: 050 372 6789.

Riksarkivet: Mikko Eräkaski, direktör, kundrelationer. E-post mikko.erakaski@kansallisarkisto.fi och telefon: 029 533 7234.